

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Анна Илчева Цоловска

за присъждане на образователната и научна степен “доктор”,
научна област 8. Изкуства,
професионално направление 8.2. Изобразително изкуство,
КЪМ

НАЦИОНАЛНА ХУДОЖЕСТВЕНА АКАДЕМИЯ
Катедра: ПСИХОЛОГИЯ НА ИЗКУСТВОТО, ХУДОЖЕСТВЕНО
ОБРАЗОВАНИЕ И ОБЩОАКАДЕМИЧНИ ДИСЦИПЛИНИ

На тема:

ПСИХОЛОГИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА АВТОРСКОТО ПРАВО В СЪВРЕМЕННОТО ИЗКУСТВО

от **Василка Миткова Цанева**

Научен ръководител: проф. д.ф.н. Правда Спасова

1. „Данни за докторантурата” - Дисертационният труд се състои от увод, три глави, заключение, библиография и приложение. Той съдържа общо 208 стандартни страници (166 страници текст и 42 страници приложение).. Приложението включва 55 илюстрации към текста. Библиографията включва 122 цитирани заглавия (10 на български език и 112 на английски език).

Текстът изследва как съвременното изкуство все повече се оформя от нормите за авторското право, променяйки възприятията за собственост по отношение на идеи, изображения, обекти и събития. Съсредоточава се върху това как изкуството изпробва нови начини за взаимодействие със закона чрез преживявания, които интерпретират справедливост, оригиналност, авторство, собственост и идентичност. Проучването разглежда как артистите се ангажират с правни концепции, ритуали и документи, като целта е да разберат тези взаимодействия, използвайки психологията на изкуството, правната теория и философската критика.

При реализиране на дисертацията няма допуснати нарушения.

2. „Данни за дисертацията и автореферата” - Дисертацията е автентично изследване с ясна, логична структура и високо професионален език. Тя е отлично стилистически издържана, с коректно описани проучвания и напълно отговаря на изискванията. Авторефератът (21 стр.) отразява съдържанието на дисертацията.

Дисертацията предоставя добре структурирано изследване на някои текстове от теорията и историята на дефинирането на изкуството, като предлага цялостна възможност за разбиране на това как изкуството се легитимира в рамките на институционален контекст. Подробните обяснения за това какво представлява артист, публика, светът на изкуството като система и светът на изкуството като цяло, осигуряват солидна основа за разбиране на това как изкуството е разположено в една по-широка институционална рамка. Тези анализи са в съответствие с акцента на теорията за съвременното изкуство върху контекста, измествайки фокуса от присъщите свойства на произведението на изкуството към динамиката на връзката между художник, публика и институционални структури и

психологически мотиви. Текстът ефективно подчертава уместността на намеренията на художниците при класифицирането на произведенията им като изкуство и признава подвижния и развиващ се характер на художествените конвенции, като акцентира на динамиката на „системите на света на изкуството“ и тяхната чувствителност към промяна във времето. Тази перспектива е от решаващо значение за разбирането на разнообразието и адаптивността на артистичните практики в отговор на променящите се културни и институционални контексти. Освен това текстът проникателно свързва тези теоретични съображения с по-широки последици, като например концепцията за авторство и съвместно авторство в областта на закона за авторското право. Тези релации отварят възможност за дискусии относно това как институционалните теории за изкуството могат да информират правни и философски дебати относно интелектуалната собственост, подчертавайки уместността на тези теории отвъд чисто естетическите съображения.

Текстът ясно обяснява аргументите на някои автори срещу търсенето на едно единствено фундаментално свойство на изкуството, което да го гарантира, посочвайки неговото естество, което не подлежи на изчерпателна категоризация. Съответната концепция е в корелация с менящата се природа на авангардното изкуство, което непрекъснато предизвиква традиционните граници. Текстът също така се занимава с промяната на парадигмата във философията на изкуството от присъщи естетически свойства към релационни свойства, като се вземат предвид социалните, историческите и институционалните контексти на изкуството. Като цяло, той служи като ценна дискусия относно институционалните подходи към дефинирането на изкуството, насърчавайки по-нататъшни размисли върху развиващата се природа на изкуството и значението на контекстуалните съображения и психологическите аспекти, проявяващи се при различните ситуации, които касаят изкуството.

3. Напълно съм съгласна с приносните моменти, които докторантът е определил и адмирам издаването на труда, тъй като би бил изключително полезен не само за артисти, за които е необходимо творбите им да бъдат подсигурени, но и за юристи, интересувани се от авторско право, както и за теоретици и историци на изкуството, за които дефинирането на авторското право спрямо художественото произведение е проблемна зона.

Заедно с прекрасно изложеното проучване на нееднозначните възгледи по проблема, авторът показва пристрастие към някои от парадигмите и затова отново бих задала въпросите, които мотивират цялата дисертация, но с молба за кратък отговор на базата на личните му симпатии към дадена версия и чувството му за справедливост:

- Въпреки че е общоприето, определянето на авторството да е момент на договореност между заинтересованите лица, има ли прогноза как авторството може да се унифицира дори и за произведение, за чийто характер не може да има визия, тъй като е динамично променящ се?
- Тъй като на базата на вече случили се ситуации са създадени някакви правни правила, но природата на изкуството е непрекъснато да се променя, смята ли дисертантът, който е юридически образован, че е възможно да се създаде закон за авторското право, който да е с продължителна валидност отнасяща се до визуалните и концептуалните изкуства?
- Възможно ли е такъв закон да е един и същ и да се опира на припокриващи се моменти в изкуството?

4. „Публикации” - Докторантът представя две публикации, публикувани в специализирано издание, които са в проблематиката на дисертацията и са достатъчни за покриване на изискванията на ЗРАСРБ.

5. „Заклучение“:

Считам, че представеният за рецензиране дисертационен труд напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и му давам обща положителна оценка. Убедено предлагам на докторанта Василка Миткова Цанева да бъде присъдена образователната и научна степен **"доктор"** по професионално направление 8.2. Изобразително изкуство.

проф. д-р Анна Цоловска

03.07.2024 г.

София

Забележки:

1. Обемът на рецензията трябва да бъде 5-6 . Обемът на становището трябва да бъде 2-3 стр.
2. По преценка на рецензента към съдържанието на рецензията могат да бъдат добавяни и точки с допълнителна информация, напр. за защитена интелектуална собственост, известни цитирания, ако има такива и др.